

Изази суботом.

Цијена:
За ЦРНУ ГОРУ и АУ-
СТРО-УГАРСКУ (с БОС-
НОМ и ХЕРЦЕГОВИНОМ)
на годину 6 ф., на по год.
3 ф., на четврт годину 1 ф.
и 50 новчића.
За ове остале земље у
ЈЕВРОПИ и АМЕРИЦИ: на
годину 20 франака, на по
године 10 франака, на чет-
врт године 5 франака.

ГЛАС ЦРНОГОРЦА

Л И С Т   З А   П О Л И Т И К У   И   К Њ И Ж Е В Н О С Т .

Претплата плаћа се у пла-
ћеним писемима непосредно
администрацији Гласа Цр-
ногорца на Цетиње, а може
се и картом упућеном на
пошту у Котор. Дописе ши-
љу се уредништву. Руко-
писи се не враћају.

За огласе плаћа се по
реда 5 новчића. За веће а
на дуж вријеме мање.

СЛУЖБЕНИ ДИО.

О ИЗВОЗУ НАШЕ СТОКЕ У ФРАНЦУСКУ.

Влада Његовог Височанства, имајући у најживљој бризи економски развитак наше земље, у колико се стара да земалске производе умножи, умногостручи и облагороди, у толико хита да им пронађе најпробитачније купце и потрошаче у иностранству. У тој бризи, Влада је ступила у преговоре с Француском Владом, да издјелује пробитачан начин увоза у Француску нарочито наше ситне стоке (des moutons). У овом послу Књ. Влада имала је велике тешкоће да савлада. Њој је потребито било да увјери Француску Владу о потпуности санитарних мјера и строгасти извршавања свију оних правила, које цивилизоване земље једна од друге захтјевају, у међусобном саобраћају. Увјерити Француску Владу о тачном вршењу оних строгасти изискивања, Књ. Влади било је тим теже, у колико граничимо с отоманским царством, из којег је забрањен, не само увоз у Француску, него и провоз (транзит) за друге земље сваке прете говеди (race bovine), ситне стоке (ovine) и других преживара (ruminants).

Благодарети нашим строгим санитарним мјерама у унутрашњости и у саобраћају с Турском, и неуморном настојавању Књ. Владе, Француска Влада склонила се допустити увоз црногорске стоке, под условима, који се, поради знања и владања нашим трговцима, овим објављују и објашњавају.

Сваки црногорски трговац, који намјерава да увезе у Француску нашу домаћу стоку ил говед, дужан је извадити од санитарне власти црногорске онога мјеста из којег се креће, увјерење (цертификат) да није било на три мјесеца раније, нити да има у доба пошњавања, нити говеђе куге, (peste bovine), нити

болести у ситној стоци зване érizootie, нити пак ма какве приљепчиве друге болести.

Треба се снабдјети увјерењем санитарне власти пристаништа нашег приморја или аустријских пристаништа, гдје се укрцава у бродове или пароброде, да је стока или говеда подвргнута строгом прегледу и да је све нађено у повољном стању здравља.

Санитарна увјерења треба да означе врсту, каквоћу и број стоке или говеди, као и мјесто окле долазе и мјесто у Француској у које се шиљу. Сва пак санитарна увјерења треба да су виђена, одобрена и потврђена у овдашњем француском посланству; јер без тога неће се примит у Француску.

Ова увјерења важе само за три неђеље од дана кад су издана. Она се имају предати, чим се ступи на француско земљиште, првој царинарској пограничној власти, до које се дође.

Чим наша стока ступи на границу Француске биће подвргнута санитарном строгом прегледу па, ако је у којем пристаништу, чим се искрца има бити заклана у првој клањци, најближој граници. Ако је пак упућена железницом, прегледа се у вагонима, па се шиље у одређено мјесто, без пресацања, тако да не смије уз пут ниђе дотаћи француско земљиште. Истом дим приеније у мјесто одређеноња, има се одма сва поклати.

Коже и сви други отпаци, осим чистог меса, од наше стоке на овн начин увезене у Француску, имају се било уништити, било дезинфекцијонисати, одма послје клања.

Наша стока и говеда, немогући бити друкчије извожена из наше земље, осим бродовима или паробродима, не смију у путу таћи турско земљиште, нити Малту, нити обалу африканску, кад би их морска сила

принудила утећи у које пристаниште. Самим пак тим што би се по нужди морало утећи у пристаниште ових земаља, кад земљиште не би такнуто било, сматраће се као да нијесу широко море ни остављали.

Нашим трговцима препоручује се и наређује, да се имају строго придржавати горе изложених правила, безуслотно; све што би изоставили учинити, било би на њихов ризик и штету, нити би се Књ. Влада заузимада да их заштити у таквим приликама.

Цетиње, 20 септембра 1890.

Из канцеларије Министарства
Иностранних Дјела.

НЕСЛУЖБЕНИ ДИО.

ЦЕТИЊЕ, 21 септембра.

О изборима у Србији, који бјеху наређени за 14. о. м., дошао нам је из Биограда, у недељу 16. о. м., овај кратки брзојавни извјештај:

„Изабрано је 113 радикала, 17 либерала, 2 напредњака, Гарашићани, на два мјеста избор недовршен.“

Тај исход избора за прву редовну народну скупштину од како је, иза оставке краља Милана, нови уставни слободни устав стао на снагу, није никоме дошао изненада, ни пријатељима, ни непријатељима данашњег стања у Србији.

Да се види, колико су сви чиновници државни били прегли да се очува и тивна слобода избора, нека свијече и ова мјеста израсница министра унутрашњих дјела, Г. Јов. Баје, свијем окружнијем начелницима и управима вар. Биограда, Нива и Мајданпека:

Прије свега морате имати на уму, да је једна могућа основа правилном животу и развоју државном и народном у томе, да Народна Скупштина буде само законити израз потпуно слободне воље њених бирача.

Само ћете онда одговорити, г. Начел-

нице, и мојим намјерама и својој дужности, ако сав рад ваш и ваших подручних органа, према свачијој законитој надлежности буде управљен на то, да се та основа стално обезбеди,

Већ из овога јасно сједује каква има бити улога управних власти према изборним пословима и према свима бирачима. Улога им је да буду строги чувари законитости и непристрасни заштитници гласачког права свакога бирача. И писмено и усмено ја сам свакоме, кад год сам имао прилике ово, понављао, а сада сам ово свима јавно притврђујем, не само да не тражим, него не допуштам, да управни чиновници буду у свом службеном послу поборници и агенти на које политичке странке. Страначко агитовање и утицање управних власти нека остане сахрањена успомена из преживјелих мијена нашег државног живота. Искусством је доказано да страначки утицај власти на изборе даје владама само привидан живот, одводи земљу страначкином и деморалише само чиновништво. Тога у нас више не смије бити. Пред народом су странке, владе, људи и њихова дјела, па нека слободна воља свих грађана о њима пресуђује, а не чиновнички упути, притисци и докочице. Вама је само то у дужности, да тој слободној вољи очувате законити пут неспријечена израза.

У колико сам увијек одлучан, да најстрожим мјерама сузбијем сваку повреду овога правца, у толико ми је дужност да одам признање сваком раду, који га успјешно подржава.

Морам с признањем напоменути и то, да данас у нашим полицијским затворима нема ни једног политичког окривљеника, а то је било увијек најмоћније средство, којим је страначки утицај власти спречавао и застрашавао грађане, да не врше слободно своје бирачко право. Да би ипак у овом обзиру нестало и сваке сумњиве сјенке, науман сам допустити употребу бирачког права и оних бирачима који се 14 септембра затекну у политичком затвору, а имају то право иначе по закону. Ово ме ћете добити моју нарочиту наредбу.

Једна је од најљепших одлика садашњег стања то, што је изборни закон у својој слободоујној тежњи одвојио од администрације а подвржао независним судовима све важније припреме послове за изборе, као што су бирачки спискови, кандидатске листе, издавање бирачких картона и т. д. Али и ако је закон обезбдио грађанима бирачко право од утицаја управне власти, ипак јој је доста поља оставио за заштиту законите употребе

ЛИСТАК „ГЛАСА ЦРНОГОРЦА.“

НА ГРОБУ

ЊЕЗИНЕ СВЈЕТАОСТИ КЊАГИЊЕ

ЗОРКЕ П. КАРАЂОРЂЕВИЋА

приликом полугодишњег јој нарастоса

4. Септембра 1890.

Вило моја тужна лица,
Сврх планина, сред литаца,
Са злаћаном лиром твојом,
Сцјевај пјесму тужну којом
Расплакат' би могла тигра,
— Те у пјесак врели игра!
Растопити хладни камен,
Ил' следити живи пламен
Таква пјесма туге пуна,
Нек попрали лире струна,
Јер кад лира тужно звечи,
Тужније су пјесме рјечи!
Врелија је суза твоја!
Искренија туга моја!...

И дође вила, и руком бјелом
Држаше лиру. Коротним велом
Покрито бјеше тужно јој чело,
И поче тихо и невесело —
Струну на лири да тапће, стеже,
А косом бујном да струну веже.
И сувом топлом лиру да кваси...

И свуд тишина!... само уздаси
Ко муња лете из тужних груди, —
Њима књагињу мртву пробуди. —
Да сама прича, у младо доба
Каква је мука баци сред гроба?!

Мало потраја, лира зазвечи
Уз књагињине очајне рјечи:
„Мука је чути, већ оца нема!
Теже гђе мајка смрти је сјена!
Копати раку јединцу сину
Још теже изгубит домовину!!!...“

И та ме жалост, и та ме туга,
Нагна те млада гробу сам друга..
Па хоћаш замолит српскога вођа,
Јунака славног Тополеког Ђорђа,
Оца слободе Србије јадне!
— Цјеливати му ја руке хладне,
Умити му их суза потоком,
Заклети га тугом дубоком,
Разгријати га љубављу мојом,
Закумити га славом његовом!
Још милом кћерком с два моја сина,
Те их не виђе још домовина!...
Да смјерно ћедо замоли Бога,
Не би л' сиротној ћеди помога!
— Не да им дадне сребра и злата,
Круну на глави, сјајних палата, —
Све је то ситно — и ништа није,
Сирам једне педи од Шумадије!...

И ја те, силни Боже, те можеш,
Клечећи молим, да им помогеш!
Ах дај им мајку нејаку сиву —

Не мене јадну — по домовину!
Тада ће мирно у хладној раци,
Бити лежати несрећној мајци!...
Ал' што ја чујем? Глас ћеце миле!
Са тужним оцем гђе јадни цвиле...
„Ах тато златни, маму нам амо,
„Нећемо без ње да се шрамо.
„Без њених топлих и слатких уста,
„Игре нам нема! кућа је пушта!...“
Ту рјеч јој заше... ту струна пуце,
Књагиње неста... глас јој умуче...

***

Свјетла жено! мајко узорита,
И књагињо душом племенита,
Рјетко моја Ловћенска је вила,
Да испјева пјесму славилицу,
Или гору, пјесму тужалицу...
— Цјевала је слози и слободи,
Цјева земљи којано ме роди
А што пјева ево Теби сада
Принуди ме вила пуна јада!...
Не једном си соколила млада,
Пратила је у пјеноме раду,
Таквој мајци, жени, добротворци,
Кћери њежној, сестри, Црногорци,
Пјесму ову на гробу подносим
С ког у срцу тугу опет носим...

Јов. Поповић Липовац.

(Из „Нове Зете“)

Зулум Махмут-паше Бушатије, у Паштровићима 1785.

Прилог к српској историји

од

Дионисија Миковића.

(Продужење.)

V.

Махмутова војска није с Врела пошла једним правцем. Раздјелила се, и један је дио сјегао низ Челобрдо, да узгред крајем мора хара што може. Други дио прешао кроз села: Бонаше, Врбу, Тудоровиће, и Дробниће, и састали се на ријеку „Режевић“ хладну лијену и здраву воду, која извире из под високијех греда близу Драбнића, на јужној страни.

Под самим Челобрдом лежи славни манастир Праквица посвећен св. О. Николи, покрај ког је пријенила махмутова војска. Моја намјера није да га овдје потанко опишујем, јер бих тијем далеко зашао од мога предмета. То чини за себе опсежну цјелину на коју ћу се, ако Бог да здравља, с временом повратити, ако то не учини вјештије перо. Али неће бити с горега ако и овом приликом летимично пријећем преко његове прошлости, као преко дуљевске што чиним, да би поштовани читаоци лашће могли схватити слабо обрађени мој предмет.

Своје име носи по земљишту истог имена које лежи одма до њега на јуж-

Прогорац, себе и своје отаџство. Па не само то, но у случају нужде и напастима јавном Црногорцу, да видете овога патријота како слободно говори и заштићује праве црногорске поданике према подковану, од ђандарме или драгоману генерала гувернатора.

Својим ушима прошле године чуја сам, кад је каза драгоману гувернатора, кад је била полиција узела на службу двијема Црногорцима леворвере што нијесу имали тескере, па последице није била да их даду; „Ако нећете дат ове два леворвера овима Црногорцима, писаћу мојим пријатељима у Црној Гори и узећу са четири солдата 4. марта.“ Тада је драгоману гувернатора: „Немо то учињет, дођи данас у конач да ви дам леворвере“. Може се увијек сваки наш читалац да је ово истина, да је било пред моје очи, лично сам и чуо и видео.

На врата руског консулата револвери сјутра дан били су дати Црногорцима, те их данас слободно носе у Смирну.

Господин Ковачевића понашање према нас Црногораца, нијесам ви у стању све описати. — Није ово доста само што ради и што се труди, но из свога не богатог шнага помаже нас сиромаше Црногорце.

Не могу да пропустим, господине уреднице, да вам не напишем да су дошли овде у Смирну два руска војна вапора, фрегата Владимир Мономак и канонерна лоба Запорожац. На Владимиру Мопомаку командир познат јунак Дубосав, који носи на своим прсима много ратних ордена, међу којима се налази наша јуначка златна Обилића медаља.

На другом вапору командир Невражен. Они чекају ођен Адмирала Васаргина који ће доћ од Одесе на Руском вапору од поште 13. о. мј. Адмирал је назначен да путује с Нашљедником Гесаревићем, (вје) и за то долази неколико времена пријед, да пође и да види у портове куда ће ићи Његово Императорско Височанство.

Марко Ђ. Шпадијер.

ДОМАЋЕ ВИЈЕСТИ.

Цетиње, 21 септембра.

(Његово Цар. Величанство, Султан Абдул Хамид) изволио је јавити телеграфски Његову Височанству, нашем Господару и Књазу, како се радује што му се дала прилика да може дочекати у Цариграду Зета и Шћер Његова Височанства.

Господар је Његову Величанству лијепо захвалио на сјајном дочеку и почастима, којима је Султан изволио срести и испратити Његова Зета и Његову Шћер.

(Највише благовољење.) Његово Височанство Господар и Књаз изволио

мислим са многима, нема равна, него би он могао на понос и дјучу служити далеко богатијем већем и сретнијем округу. Он је са иконама грчког слога прављен при блаженопочившој споменутој братији године 1864, у Крфу; и, правио га је Грчки сликар Никола Аспијоти за фиорина 6000. а. в. Сувише четири веће иконе израђене на финој тели, што више о зиду са обије стране поред иконостаса, коштају ф 400. а. в. Пола овога новца исплатио је манастир Аспиоту касније при управи ф Инокентије Павловића. Архимандрита, који такође има дијелић заслуга за овај манастир Иконостас је очишћен и поправљен године 1884 при данашњем управитељу Василији Перазићу, Архимандриту. Поправљено га је исти Аспијоти и поправка је стала трошка ф 400. а. в. И црква је поправљена с поља и изнутра за вријеме моје управе у осуету старца Василија у Русији, године 1881. Ту је поправку извео нејимар Никола Фабриш, с Корчуле, и коштала је преко ф. 800. а. в.

Манастир је сазидан у висини на два пода са лијепо обележаним камењем и пије на околишање као неки него у једном правцу. Доњи се дио одликује фасадом од горњег што нам дружа сумњу да су из једног времена, Доњи је дио и амабан сличан доњем дијелу манастира Режевића који је спомена великодостојни ф Дитирије Перазић,

је 20-ог Септембра 1890 г. најмилијостије изразити Своје Највише благовољење доктору Хаџопулу за његову одличну и усрдну службу и за његову бескорисну и примјерну радњу у дужности подгоричког окружног љекара и љекара у подгоричкој болници цетињскога добротворног Одбора.

Ова Владачка милост јављена је Господину Министру Унутрашњих Дјела да је саопшти доктору Хаџопулу.

(Од Цариграда с Цетиња) прошла су три млада Француза из Париза: А. Тутен и А. Херве-Гријер, auditeurs à la congr des comptes и Р. Лехиде-Верниен, банкар. Највише су пролазили Србијом. На Цетиње су дошли из Ниша, преко Ужица, Сарајева, Мостара Никшића и Подгорице, гдје су разгледали ископине Дукље. Овдје су дошли у сриједу, а сјутра у суботу крећу дома. — У опште се може рећи, да нас ове године највише обилазе Французи.

Књижевност.

Българския кризисъ. Неговото происхождение, Неговото състояние и способностъ за Неговото ликвидирање (По поводъ статията на г. С. С. Татишева: „Руссия и България. Историческа справка“).

Пише Д. Ризовъ. Българсь „смиљено“ — Свободна Печатница на Пера Тодоровича. 1890.

ОЧИНЦИ И ПАБИРЦИ.

Одавно се канимо на овај посао. Навијек смо имали довољно разлога да га се латимо, но све разгађасмо, падајући се, да ће се те невоље сјетити други, којима би то више додикувало, који су са сваке стране слободнији те се више и „растурују“ по народу од „Гласа Црногорца“. Но како никоме не пада на ум, ево се ми на канисмо заочети овај нови дио нашега листа под горњим натписом.

Очинци и пабирци, разумије се књижевци, из новина и књига, а највише из новина српских и хрватских. У очинцима ћемо биљжити понајприје погрешке у језику, настављајући и допуњујући рад Ј. Бошковића у спису му „Из науке о језику“ и Ј. Живановића и других у „Браничу српског језика“. Пабирци ће бити од сваке

Архимандрит. сазидан године 1856 по плану фрушкогорских манастира које је он посјетио године 1833 на повратку из Карловца, ће је био у пратњи ф Јосифа Рајачића славног српског патријарха. *)

Војска Махмут паше сасвим опљачка манастир Прасквицу, али тад нијесу пропале манастирске старине и драгоцености, јер су их калуђери навријеме уклонили.

Касније је а имено 1812 године, манастир Прасквица као што смо прије примјетили, више претрпио. Повјест овога догађаја не спада у мом предмету али ћу га у најкраћим цртама обљежити мишљу, да ће бити од интереса а за нашу историју.

Поменуто године 1812, стигла у манастир Прасквицу француска војска с намом да ће у њему затећи „скућу бутовника“: јер су се Паштровићи ту више пута скупљали као „у главни сабор“ да вијећају о својим главнијим пословима. За доба нашег повједања браство се манастирско састајало из три особе ф Саве Љубинице, Архимандрита, његова синовца ф Димитрија Јеромонаха, и ф Петронија Миковића Јеромонаха. Чим су дознали намјеру француског заповједника у Будви, Сава предложи браћи да бјеже у Црну Гору вјечно и уадано српско

*) Биографија овог заслужног архимандрита Димитрија Перазића, налази се у српско-Далматинском магацину за год 1866 од честитог Епископа Дра Герасија Петровића, плодна књижевника.

руке, но гледаћемо да се клонимо политике, што више можемо; а бићемо на муке, приући грађу из новина које живе од политике и стравачке борбе.

Ту ће се изрећати готово сви наши листови: од наших колега, „Српских Новина“ биоградских и загребачких „Narodnih Novinah.“ од наших домаћих, „Просвјете“ и „Нове Зете“, све до најмањих листова; од „Српске Краљ. Академије“ све до издања књижевне браће Олошевића.

Још ће нешто наћи наши читаоци у овој прегради нашој, чему се нико не би надао, а што је навијек била као највиша тежња најугледнијих родољуба нашег народа: Уједињење српског и хрватског племена. Што се у политици и у писмености не може никак да постигне, то је дивно присијело у — неписмености. Ту су Срби и Хрвати рођена браћа, ћирилица и латиница рођене сестре, загрбене у најљепшој слози, у потпуном договору, у најживљој узајмници.

Тим није речено да се писмености „Гласа Црногорца“ не може замјерити, ни да Бог! Та нијесмо ни ми одроди, и у нашијем жилама тече крв српских (или хрватских) новинара fin de siècle. За то, неће нам никако бити неправдо, ако нам која од наших жртава врати мило за драго.

Сад молимо своје читаоце да нам допусте, да отворимо свој тоболац, па да видимо из њега што нам дође под руку.

***

Биоградске „Српске Новине“ од 21 авг. о. г. бр. 183 доносе у свом службеном дијелу „Општа правила о краљ. српској државној лутрији за привредне циљеве.“ (Циљеве? Лијепо. И лутрија је игра, као и пајка. А нама је заоста мило, што се службена терминологија у Србији обогатила ријечју из једне црногорске дјетиње игре.)

Та правила су подијељена на чланове; међу тијем члановима и ови су. Чл. 2. **Срећке**. Чл. 3 **Продаја срећака**. — Чл. 7 **Вучење срећака**.

То је у „службеном дијелу“ истог 183-ег броја „Српских Новина“ од уторника 21 августа 1890, налазимо, по натписом: „Куре је: (по извјештају биоградске агенције) 19 августа — Српским **ЛОЗОВИМА**. Фор. 36-75. Срп. дуван. **ЛОЗОВИМА** (прив. куре) 5-25.

Читалац је већ погодио, да су то два имена за исту ствар: што су у службеном дијелу **срећке**, у неслужбеном су **лозови**. Но бива да се и у службеном дијелу појаве **лозови**, као што

уточните. Али кад приподобна браћа нијесу шћела у својити његов приједлог, он се сам на бјегство одлучи и једне ноћи замркну а не освале у манастиру пошљевни сабом сребрно црквено имање. Онда за тим стигне у манастир Прасквицу и француска војска и у њ затече уз два поменута јеромонаха још и Марка Кентеру србина из Тудровића које су калуђери са поповима из куће Анђуса, духовно послуживали, који је био дошао неким приватним послом. Војска повеже сву тројицу а манастир поруши и опустоши до највеће мјере.

Кад је последије ове катастрофе Сава Архимандрит, послао из Црмине свог слугу познатог под именом Никола Зубац из Црне Горе *) да види што је од манастира и калуђера, овај му дошесе вијест: „Манастир није опустошио, и све море до школа **“ и

*) Овај Никола за дуго је служио у манастир Прасквицу. Једном га покора брат манастирски Борђе Бурашевић, јеромонах из села Тудровића. А овај га за то пушком обиде; Убиство је учињено ноћу. Ноћ је била прдо мрчанца, а он потрчи калуђерима и јави: да су на манастир напали дупежи. Онда за тим изађе са оружјем на врати од кујине која стоје на сјеверној страни. За њим истрај и отац Борђе кога је он покора, и чим је изашао код уљаника, погине.

Никола је и даље остао у манастиру док га је грчка савјести приморала да га остави. Отпшао је у Змиру и тамо је окрпо своје недела. Никад се није знало од кога је О. Борђе убијен, јок је то исти Никола јавно манастирцима и покојниковој својти, преко Марка Тијешова Миковића, кад се овај окрпа њега кући вратио.

**) Острво на јужној страни граду Будви. На сјеверној страни овога острва а одма више

ће се и у неслужбеном споменути **срећка**

Па што ту има да се замјери питаћете. Не замјерамо ми, што се уза страну ријеч **лозови** (das Los, le lot. од готскога hlauts) употребљује и ријеч **срећка**; но замјерамо тој самој ријечи, која је, по прилици, скована у Загребу, па је сад службено усвојена и у Биограду. Јер, не само да су то усвојење потписала два министра, др. М. В. Вујић с. р. и Ј. Баја с. р., но га је „посветио“ својим потписом и њихов супарник и гоњеник, предсједник друштва Свет. Саве, Свет. Николајевић. У прогласу његову од 25 авг. о. г. ДСС бр. 735 пише: „Пошто је тако мало **српска** распродано — — да се **извлачење** ове лутрије . . . то и т. д.“

Што се у Загребу сковала та ријеч, томе се не чудимо, тамо је велика ковница, а неком је лакше и сковати нову ријеч, но заћи, не велимо по народу, по само по Вукову **Рјечнику**, да потражи, има ли у народном говору готових, живих ријечи за ту ствар. И министрима можемо опростити, они имају преча посла од кљуцања по рјечницима. Но мучно је опростити старом књижевнику, дугогодишњем професору и до јуче ректору велике школе биоградске, што, без невоље, пушта коване ријечи, поред живих народних, у прогласе и објаве тог свесрпског, архисрпског друштва.

Па која је то жива српска ријеч мјесто „срећка“ и „лозова“? Је ли **копка**? Или „**шорак**“?

Копка није, бар није сасвим, Вук вели, а и ми знамо, да је то Würfel, tessera, talus. Но уз то стоји: cf. **ждријес**.

Да видимо. **Ждријес**, m. das Los, sorg. Е, рећићете, то се не говори у свијем крајевима, то је само јужно.

Да видимо. **ждријес**, m. (зап.) vide ждријес. И још:

Жрѣв, m. (ист.) vide ждријес. Па имају још и ове ријечи:

Жрѣвање, m. (ист. и јуж.) das

Losen, sortitio. То је оно што српски министри зову **вучење срећака**, а Свет. Николајевић **извлачење** лутрије.

И на пошљедак: **Жрѣвати**, бам. v. impf. (ист. и јуж.) losen, sortiri.

Вучење срећака и **извлачење лутрије** то је прости, непромишљени, макинални превод њемачке ријечи **Ziehen** или француске **tirage**. Увлачити силом такве стране исподобе у језик, а напуштати старе

Будве бијели се од књига манастирских; калуђере ги повезате одвели; а светоме Николи у нашеги *) једно око ископали!

На скоро, а имено 4 јуна исте године, оба калуђера и с њима Кентеру, Французи мушкеташе пред Будвом и не имајући доказа који би их могли окривити.

Овај поступак Француза, јакко је потресао свако честито српско срце које је за њ дознало, а Паштровиће највише. Њихова одлука коју је овај поступак изазвао била је лична али није спасоносна. Само преко мртвијех јунака могао им је даље Француз харати манастире и убијати духовне пастире. И зацвијело, да борба с царем Александром I. не опреми прије у роштво, на св. Јелени. Наполеона I. који му је невад нудно подјелу свијета **), хоћаше овој ошћини отворити далеко дубљи гроб од онога што јој некад отворио Лудвик Угарски. Пропаост овога странила Јевроне, спасла је и ову ошћину и од крајне пропасти. — мора, јављив се цркви св. О. Николе, коју су римокатолици отели православнима у добу млетачког гоноштва; и своју су властост потврдили над ном у првој половини нашег столећа.

*) Ова је црква а била у челу више црквенијех врата и у пој слика св. Николе.

**), Руски историк Јенрал Шпадер вели: да је Наполеон при рекао Александру првом, на састанку у Тилдшту, да Русији припаде исток, а Француској запад. „Српски Глас“, бр. 1-1890

(Наставиће се.)

и прастаре, живе народне ријечи, што их говори народ у сва своја три говора, у јужном, источном и западном, то је исто толики гријех према народном језику, колики би гријех био према народној привреди, кад би ко куповао скупе а лоше и пријеварне туђе сагове, а нуде му се бољи а цјењи широтски јали подгорички. И још је грђи онај гријех у језику. Јер куповање странага трга није мучно зауставити, а и онако налази своју границу у немаштини. Но ко ће заступити пут ријечи, под коју је ударен државни печат уз подпис двају министара — „и трећег књижевника стара“?!

У поменутој објави друштво Свет. Саве има још и ово:

„— то је управа данас одлучила: да се извлачење друге лутрије друштва Св. Саве одложи до Митрова-дана ове године тако да се тога дана неопозвано мора извући.“

Неопозвано? То је, по прилици, оно што што би се српски рекло *свакојико*. А неопозвано није ништа друго до онет прости, макиналин превод њемачког *unwiderruflich* или француског *irrévocablement*, обоје по латинском *irrevocabilis*.

Историја тога фабриката није нам позната. Но да је заиста цуки фабрикат, и да је исто толико изгодан колико је залешан, о томе није сумње.

ПРОСВЈЕТА

У биоградском „Дневном листу“ читамо ову „биоградску вијест“:

(Врло много гост.) — Од неколико дана бави се у нашој средини наш велики пјесник Змај Јован Јовановић. Он је дошао како чујемо да се стално настан и Биограду. Ми га поздрављамо најердачније: Добро нам дошао!

Извјештај књижевног одјелења „Матице Српске“ о књижевном раду.

Славна скупштина!

Слободни смо и овом приликом поднијети славној скупштини извјештај о раду књижевног одјелења и одбора од лајске главне скупштине до овогодишње.

Књижевно одјелење имало је у току од године дана 4 састанка, а књижевни одбор 8 састанака. Главна им је радња била ово:

Књижевно одјелење имало је и ове године по давно заведеном обичају своју свечану сједницу о св. Сави 14 (26) јан. о. г. У тој свечаној сједници држали су говоре: 1. А. Хаџић у спомен и славу менаџу српске књижевности Јовану пл. Нани В. Ст. Миклушкoг који је основао и „Матицу“ на руковање оставио фонд за расписне књижевних награда и за награђивање књижевних дјела; 2. Др. Милан Савић у спомен и славу Јакову Ињатовићу, српском књижевнику и романисти; и 3. Милан А. Јовановић у спомен и славу старини књижевоику Урошу Милутиновићу, проти митровачком и члану књижевног одјелења „Матице српске“.

За ову годину дана од прошле скупштине до сада постигли су ово друштво и књижевност српску велики губитци. За то вријеме изгубило је књижевно одјелење матично четири члана своја, који су радом својим стекли великих заслуга за књижевност и умјетност српску. Ти су чланови: Миша Димитријевић, Владимир Красић, Огњеслав утјешеновић-Острожински и Новак Радонић.

Миша Димитријевић, власник и издавалац „Браника“ члан књижевног одбора и одјелења, и прије тога више година потпретседник књижевног одјелења, погинуо је од убилачке руке на туцин дан 23 дец. 1889 у Новоме Саду. Покојник је много привредио нашој књижевности, нарочито у струци публицистичкој, те је за кратка живота свога по неочењеним заслугама својим, по својој ревности, по свом свијетлом карактеру и искреном родољубљу, уживао особиту љубав и поштовање народа српског. Књижевно одјелење одало је заслужену почаст врлом покојнику и повјерило је члану дру Милану Савићу, да у спомен његов говори у свечаној сједници књижевног одјелења год. 1891.

Владимир Красић, учитељ вједбаонице за српску учитељску школу у Г. Карловцу, преминуо је 21 марта о. г. Покојник је много учинио за српску књижевност, нарочито истраживањем, испитивањем и општивањем историјских старина српских.

Књижевно одјелење одредило је свога члана Милана А. Јовановића, да у спомен Владимиру Красићу држи говор у свечаној сједници о св. Сави 1891.

Огњеслав Утјешеновић Острожински, врени књижевни и пјесник „Виле Острожинске“ и „Ноћезка“, престао се 27 маја о. г. у Загребу. Он је био почасни члан „Матице Српске“ и један од најстаријих чланова књижевног одјелења, а спадао је међу најзаслужније старије књижевнике наше. И његову успомену прославиће „Матица“ у свечаној свечаној сједници год. 1891, а у спомен и славу му говориће члан Александар Сандић.

Новак Радонић, академски живописац и вишегодишњи подредседник књижевног одјелења, преминуо је 30. маја о. г. у Каменици. Покојник се као књижевник одликовао философским посматрањем свијета и здравим и једрим хумором. И као сликар привредио је он много српској живописној умјетности. Успомена његова прославиће се у свечаној сједници књижевног одјелења о св. Сави г. 1892.

Нека је слава и вјечан спомен тима врлим покојницима и члановима овога друштва! (Слава!)

Прошлогодишњој скупштини јављено је, да је између шест драмских дјела, која су прошле године стигла на расписану награду из фонда Јована пл. Нане, примљена само позоришна игра у 3 чина с натписом: „Кобан спомен“ од непознатог писца, и то условно, ако писац поправи у нечем свој спис. Писац је то дјело своје накнадно поправио и дооудио по примједбама оцјењивача дра Милана Савића и Јована Грчића, те му је на основу овлашћења скупштине досуђена награда од 120 фор. из фонда Нанинег. Пошто је дјело то било анонимно поднесено, то се после досуђене награде отворило дјелу приложено запечаћено писмо, те се видјело, да је ту позоришну игру „Кобан спомен“ написао Михаило К. Димитријевић, глумач. Досуђена награда издана је писцу, пошто је поднио увјерење књижара Браће М. Поповића, да ће она за годину дана штампати то дјело о свом трошку и овоме друштву уступити прописани број егземплара.

На расписане награде из фонда Јована пл. Нане В. Ст. Миклушког за драму и шаљиву игру из српског живота стигла су ове године до одређеног рока ова позоришна дјела:

1. „Ускоци“, драма у 5 чинова, написао Борко Брђанин;
2. „Бепосава“, позоришна игра у 3 чина, написао Златан;
3. „Слобода, или матер дробњачке раје“, фантастична глума у 4 чина, од непознатог писца писца; и
4. „Хајдук Никац Страхиња“, драма у 5 чинова с пјевањем, од непознатог писца.

Сва та позоришна дјела предана су била на оцјену члановима Милану А. Јовановићу и Стевану Нилованову. На основу једногласног мишљења њиховог одбило је књижевно одјелење позоришна дјела: „Бепосава“, „Слобода, или матер дробњачке раје“ и „Хајдук Никац Страхиња“, а досуђена је награда од 200 фор. из фонда накиног драми „Ускоци“ од непознатог писца, са жељом, да писац узме у обзир некоје примједбе оцјењивачке при штампању свога дјела.

Драма та подноси се скупштини заједно са запечаћеним писмом, које скрива име писчево, ради проглашења досуђене награде.

Ријешено је, да се плочом споменицом објележи гроб Стевана Стевановића, писца драмског пријенчета, и то у порти успенске цркве; а тако исто гроб професора Ђорђа Магарашевића, некадашњег уредника „Бетониса“, у порти саборне цркве. Изаслан је и одбор, који ће тај посао извршити и сходан натпис на плоче ставити, те ће се тако сачувати спомен тих заслужних књижевника из старијег доба.

Књижара Браће Јовановића у Панчеву вратила је рукописе пок. Јована Стерије Поповића са изјавом захвалности. Књижара је преписала неке од тих рукописа, те ће их штампано издати на свијет, а тиме ће се користити наша књижевност.

Од прошле скупштине до овогодишње изишле су 4 свеске „Бетониса“, које су бесплатно разаслане свима члановима друштвеним.

Примљени су за „Бетонис“ сви списи, расправе и чланци:

1. „Рјеник, онајвише бачких ријечи, које се не налазе код Вука“, од Новака Радонића — по оцјени члана Јована Бошковића.
2. „Треба ли да има је књижевност патристична“, од Марка Цара, на основу оцјене дра. Милана Савића, и писцу је одређено у име награде за тај чланак 25 фор.
3. „Преглед повјеснице словенских књижевности: Књижевност у Бугара“ од Зра Стевана Павловића, и писцу је дати 5 фор. награде за тај књижевни рад.
4. Писма пок. дра Ђорђа Натшевића данашњем управителу учитељске школе

Н. Ђ. Вукићевићу год. 1858 кад су први пут били икупљени учитељи у Сомбору на практичном курсу за нови метод. За та писма писаће увод члан А. Вараћанин.

5. „Јован Грчић Миланко“, поелад на живот и рад му од Мите Калића и писцу је одређено 50 фор. у име награде.

6. „Пјесме свакиданке“ од Јована Храниловића, на основу оцјене дра Милана Савића и писцу је дато 80 фор. у име награде.

7. „Геолошки анали балканскога полуострва. Уређује Ј. М. Жујовић. Књига I.“ Оцјена Мите Петровића, и писцу је одређено 10 фор. награде.

8. Оцјена Милана А. Јовановића на књигу „Macedonien und Alt-Serbien“, од Спиридона Гопчевића, и оцјењивачу је за тај посао одређена награда од 20 фор.

9. „Нови прилози за познавање вина“, од Мите Петровића, и писцу је одређено 80 фор. награде за тај чланак.

10. „Амазонке“, пјесме Владе М. Јовановића, по оцјени М. Савића, и пјеснику је одређена награда од 65 фор.

11. „Дарови неба“, Пјесма Војислава Ј. Илића, по оцјени М. Савоћа, и пјеснику је дата награда од 30 фор.

12. „Од Биграда до Рашке и натраг.“ Успомене снута, од Мите Живковића, и писцу је одређени у име награде 30 фор.

13. „Правда у Босни“, цртица из Сарајева, „Пајица“ цртица из Потисја, од Мите Живковића, и писцу је за та два саставка дата награда од 20 фор.

14. „Паја Јовановић, академски сли-

кар,“ прилог историји српске умјетности од Мите Живковића, и писцу је за тај чланак одређено у име награде 30 фор.

15. „Јаков Ињатовић“, од дра Стевана Павловића, и писцу је за тај са ставак дато 20 фор. награде.

16. Допуна чланка: „Наше драмско првенче“, од дра Милана Савића, и писцу је одређена награда од 10 фор.

17. Расправа Павла Ровинског „О рукописном зборнику Михаила Милорадовића, нађеном у манастиру св. Луке у жупи нишској, а састављеном и преписаном у Москви 1714--1715“ — по оцјени члана А. Сандића.

18. Укупис Димитрија Рувара с натписом: „Протокол и пленипотенција свјанчених и мирских депутиртов што на сабор приходили љета в735 јулија 20. од свих епархија“ из тадашње састављене митрополије српске, карловачко-београдске, — по оцјени члана А. Сандића.

19. Адама Мицијевића „Књиге народа пољскога од почетка свијета до погибије народа пољскога“, које је с пољског превео А. Сандић, и преводиоцу је одређено 25 фор. награде.

20. „Краљичке пјесме, које краљице пјевају у Срба по Бачкој“, прилог А. Сандића, коме је за то и за увод уз те пјесме одређена награда од 15 фор.

(Свршиће се.)

Поруке уредништва и администрације.

Г. Иву Кожанегри, Будва. — Ваш ду- жник не хоће да плати.

О Г Л А С И.

БЕЧ. ГОСТИОНИЦА И РЕСТОРАН БЕЧ. „КОД БИЈЕЛОГ ВУКА“.

У сриједи унутрашњег града, према грчкој цркви, на сто корака од Стеванова трга, од главне царинарнице, паробродске станице и поште.

70 лијепијех камара, од 1 франка и 50 сант. дневно и 24 франка мјесечно. Потпуно издржање 80 франака. Права бечка кухиња. Домаћи говоре француски, руски, српски, бугарски, инглески и италијански. Послуга бесплатна. Потписани моли путнике, да к њему долазе.

Антоније Суц,

гостионичар и ресторатер.

(10—10)

!!! АКО ХОЋЕТЕ !!!

добро и јефтино казарити, на- ручите брзо за мушке:

Једно цијело одијело од стофе, фино, нов начин (капут, прелук и гаће) добро рађено, прије за фиор. 18 —, сад за фр. 10 —.

Исто одијело, прве врсте, прије фиор. 22. —, сад фр. 14. —.

Исто одијело, особите врсте, прије фиор. 30. —, сад фр. 18. —.

За дјетиће од 8—16 година.

Цијело одијело од стофе, фино, одабрана кроја (капут, прелук и гаће) грије фр. 15. —, сад фиор. 8. —.

Исто одијело, прве врсте, прије фиор. 22. —, сад фр. 12. —.

За дјецу од 2—10 год.

Цијело одијело, најфиније опреме, прије фиор. 7.50., сад фиор. 3.80.

Исто одијело, прве врсте, прије фр. 12. —, сад фр. 5.50

Исто одијело, особите врсте, прије фр. 18. —, сад фр. 8. —.

При наруди нама молимо да се мотри на ово:

При одијелима за одрасле молимо назначити тачно у сантиметрима ширину груди и дужину крока, а за дјетиће и дјецу доба живота. Шаље се одмах тек се пошље новац, или на исплату на пошти (ривалсу).

Особита напомена: Сва поменута роба најбоље је врсте и продаје се по ту нечувано малу цијену само ради превелике стоварене отовине.

KLEIN'S

Internationales Waaren-Exporthaus
Wien, I., Kohlmesseergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(22—25)

!!! С В А К О !!!

!! УШТЕДИ 100 НА 100 !!

АКО НАРУЧИ ОВЕ СТВАРИ:

Цијеле гаће (чакшире) од стофе, инглеске, (сваке мјере), прије фр. 4. —, сад фр. 1.55.

Цијеле гаће од стофе (сваке мје, ре) прве врсте, прије фр. 4.80, сад фр. 1.95.

Цијеле гаће од стофе (сваке мј.) особите врсте, прије фр. 6. —, сад фр. 2.80.

Дјечја одијела за праће, од 2—10 год., праве боје по фиор. 1.30, 1.50-1.80 до 2.20.

Гаће за праће, пртене, за радине сваког посла од 90 новч. до фр. 1.80.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, фина до 6 год., прије фр. 2, сад 90 н.

Дјечја хаљиница, одабран прибор, од најфинија кретона, до 6 година, прије фр. 3. —, сад фр. 1.10.

Женске кошуље везене, од по- става обично, прије фр. 1.50, сад 80 н.

Женске кошуље везене, од фина постава, прије фр. 2.20, сад фр. 1.10.

Женске кошуље од шифона, вр- ло фино везене, прије фр. 2.10, сад фр. 1.20.

Радничке кошуље, најтеже вр- сте у све боје по 80 новч., 90 новч., фр. 1. —, фр. 1.10.

Стофа за цијелокупно про- љетње или љетње одијело у све боје за највишег човјека фр. 4. —.

Одабран клубук, најновија чина фр. 1.50.

Ко буде наручио клубука, да изволи назначити обим главе, за гаће ширину крока (дужина ноге изнутра) у сантиметр, за дјецу доба живота. Вриједи заиста да сваки покуша наручити што, да се увјери о ванредној јефиности и ваљаности робе. Шаље се одмах тек се пошље новац или на исплату на пошти. Молимо да се добро мотри на адресу:

KLEIN'S

Internationales Export-Waarenhaus
Wien, I., Kohlmesseergasse 7.

Што се не би свидјело купцу, измијениће се другим, или ће се врати новац.

(22—25)